

ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΠΑΡΑΦΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ ΤΟΥ ΣΑΛΟΥ

Ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας ὁ Σαλός (880-946), τοῦ ὁποῦ ἡ μνήμη εορτάζεται τὴν 28ην Μαΐου, ἡμέραν τῆς πρὸς τὸν Κύριον ἐκδημίας του, ἦτο ἀπὸ τὴν Σκυθίαν, σλαβικῆς μᾶλλον καταγωγῆς. Ἦλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὡς δοῦλος τοῦ πρωτοσπαθαρίου Θεογνώστου. Ἀφοῦ ὁμως ἐξέμαθεν τὴν ἑλληνικὴν, ἐχρησίμευσεν εἰς τὸν κύριόν του ὡς νοτάριος. Εἰς ἡλικίαν 36 ἐτῶν ἔγινε μοναχὸς καὶ μέχρι τοῦ θανάτου του ἔζησεν ὡς σαλός. Ἐπὶ 30 ἔτη ἐγύριζεν εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ εἰς τὰς πλατείας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς τὰ καπηλεῖα, εἰς τὰ πορνεῖα καὶ γενικῶς εἰς ὅλας τὰς κακοφήμους συνοικίας. Στόχος τῶν προσπαθειῶν του ἦτο ἡ ἐπαναφορὰ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς τὸν δρόμον τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο τοὺς ἔνευγε δημοσίως, τοὺς κατηγορεῖ ἀπροκαλύπτως, τοὺς ἐνουθέτει καὶ τοὺς συνεβούλευε. Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκυνήγα τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν διαφθοράν, ἐνῶ τὴν νύκτα ἔπαιρνε θάρρος ἀπὸ τὸν Θεόν, μὲ ὄνειρα, ὀράματα καὶ ὀτασίας. Ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας ὁ Σαλός, ὅπως καὶ οἱ ὑπόλοιποι οἱ κατὰ Θεὸν σαλοὶ (Συμεῶν ὁ Ἐμέσης, Ἅγιος Λουκάς τῆς Ἐφέσου, κ.ἄ.), προσεπάθει νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ὀρθὴν πίστιν, διὰ πράξεών του, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἐντελῶς ἀσυνήθιστοι. Παρ' ὅλον ὅτι αἱ ἐνέργειαι τοῦ ἐφαίνοντο εἰς τοὺς περισσοτέρους παράλογοι, οἱ πνευματικοὶ ὁμως ἄνθρωποι εἶχον τὴν δυνατότητα νὰ διακρίνουν τὴν σκοπιμότητα τῶν πράξεών του καὶ τὴν χαρισματικὴν του φύσιν. Ἐνας ἀπὸ αὐτούς, οἱ ὁποῖοι ἐθαύμαζον τὴν ψυχικὴν δύναμιν τοῦ Ἁγίου, ἦτο καὶ ὁ μετέπειτα βιογράφος του Νικηφόρος, πρεσβύτερος τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως, ὅστις διηγεῖται μὲ ὅλας τὰς ἀπαραιτήτους λεπτομερείας τὸ ἔργον καὶ τὰς θεαρέστους πράξεις του. Μεγάλῃ ὁμως φιλίᾳ συνέδεε τὸν Ἅγιον καὶ μὲ τὸν νεαρὸν Ἐπιφάνειον, ὁ ὁποῖος δὲν ἦτο ἄλλος ἀπὸ τὸν μετέπειτα Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Πολύευκτον, τὴν εὐγενικὴν φύσιν τοῦ ὁποῦ δὲν παραλείπει νὰ τονίζει ὁ βιογράφος τοῦ Ἀνδρέα, εἰς τὸν περὶ αὐτοῦ βίον (BHG 111 C).

Μὲ πρότυπον τὸ κείμενον τοῦ Νικηφόρου ἔγιναν, κατὰ τὴν περίοδον κυρίως τῆς Τουρκοκρατίας, διάφοροι παραφράσεις, τὰς ὁποίας ἔκαναν ἐγγράμματοι ἢ ὀλιγογράμματοι λαϊκοὶ ἢ κληρικοὶ, διότι ἤθελαν, συμφώνως μὲ τὴν συνήθειαν τῆς ἐποχῆς, νὰ καταστήσουν εὐληπτότερα εἰς τὸ εὐρὺ κοινὸν ἔργα ἠθικοδιδασκτικῶν καὶ θρησκευτικῶν χαρακτήρος.

Ἀκολουθῶς θὰ παραθέσωμεν τέσσαρα σύντομα παράλληλα ἀποσπάσματα ἀπὸ τέσσαρες ἀντιστοιχοῦς παραφράσεις τοῦ Βίου, ὥστε νὰ φανῇ¹ συγκριτικῶς ἡ προσωπικὴ ἰκανότης, αἱ ἰδιομορφίαι καὶ ἡ λογοτεχνικὴ - μεταφραστικὴ δεινότης ἐνὸς ἐκάστου ἐκ τῶν τεσσάρων παραφραστῶν.

Ἡ μία παράφρασις ἔχει ἤδη ἐκδοθῆ ἀπὸ τοὺς υἱοὺς Σωτ. Σχοινᾶ², μὲ βάσιν δύο χειρογράφους κώδικας, τοὺς ὑπ' ἀριθ. 230 καὶ 259, τῆς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Διονυσίου Ἁγίου Ὁρους (ΠΙ). Δύο ἄλλαι εἶναι ἀνέκδοτοι, ἀλλὰ γνωσταὶ ἀπὸ ἐμπεριστατωμένην παλαιογραφικὴν μελέτην τοῦ Ἀγαμέμνονος Τσελίκα, καὶ σώζονται εἰς κώδικας τῆς Μονῆς Ἁγίων Πάντων Πατρῶν, εἰς τὸν ὑπ' ἀριθ. 12

(Π2)³ τοῦ 17ου αἰ. ἡ μὲν, καὶ εἰς τὸν ὑπ' ἀριθ. 9 (Π3)⁴ τοῦ 1821 ἢ δέ. Ἡ τετάρτη (Π4) εἶναι ἐντελῶς ἄγνωστος καὶ σώζεται εἰς χαρτῶν κώδικα, σχήματος 10X15, εὐρισκόμενον εἰς τὸ ἀρχεῖον Γ. Ζώρα. Ὁ κώδιξ αὐτὸς ἐγράφη τὸν 17 αἰ. (εἰς τὸ φ. 114^r ὑπάρχει ἡ σημείωσις: «ἔτος 1691 Αὐγούστου 1») καὶ διατηρεῖται εἰς καλὴν κατάστασιν, ἀλλὰ εἶναι ἀκέφαλος, κολοβὸς καὶ ἀστάχωτος. Τὸ χαρτί ἔχει ἑλαφρὰν στίλβωσιν καὶ ὑδατόσημα μὲ παραστάσεις 3 ἡμισελήνων. Ἡ ἀρίθμηση τῶν φύλλων ἐτέθη ἀπὸ ἐμέ. Τὰ σωζόμενα φύλλα εἶναι 119, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ 33 πρῶτα φέρουν ἰχνη ὑγρασίας, ἐνῶ τὰ ἐκπεπωκότα τῆς κεφαλῆς τοῦ κώδικος ὑπολογίσαμε ὅτι πρέπει νὰ εἶναι 32, δηλαδὴ τὰ 4 πρῶτα τετράδια. Ὁ ὑπολογισμὸς ἔγινε μὲ βάσιν τὸ γραπτὸν περιεχόμενον τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ εἴχε ἕκαστον τῶν ἐκπεπωκότων φύλλων εἰς συνδυασμὸν μὲ τὸ παρεμφερὲς κείμενον τοῦ προτύπου. Ὁ κώδιξ διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, γραμμένα ἀπὸ διαφορετικὴν χεῖρα:

α) Τὸ πρῶτον καὶ μεγαλύτερον μέρος τοῦ κώδικος (1^r-113^v) καταλαμβάνει ἡ δημόδης παράφρασις τοῦ Βίου. Τὸ κείμενον σώζεται ἄτιτλον καὶ ἀκέφαλον καὶ λήγει ἀποτόμως. Τὸ μελάνι εἶναι καστανό, ἀλλὰ αἱ δύο τελευταῖαι λέξεις ἐγράφησαν μὲ μαυρὸ. Ἡ γραφή εἶναι καλλιγραφικὴ, καθαρὴ καὶ εὐανάγνωστη, ὑπάρχουν ὅμως πολλὰ ὀρθογραφικὰ σφάλματα (κατὰ τὴν μεταγραφὴν τὰ διορθώσαμε σιωπηρῶς). Τὸ κείμενον χωρίζεται εἰς κεφάλαια, οἱ τίτλοι τῶν ὁποίων ἔχουν γραφῆ μὲ ἐρυθρὸν μελάνι, ὅπως μὲ ἴδιο μελάνι ἔχουν γραφῆ καὶ τὰ μὲ ἑλικοειδεῖς προεκτάσεις πρωτογράμματα. Ἡ παραπομπὴ γίνεται ὀριζοντίως καὶ ἡ κάθε σελὶς ἔχει 14 στίχους.

β) Τὸ δεύτερον καὶ μικρότερον μέρος τοῦ κώδικος (114^r-119^v), τὸ ὁποῖον ἔχει γραφῆ ἀπὸ κακογράφων ἀντιγραφέα, περιέχει διάφορα λειτουργικὰ κείμενα καὶ προσευχάς. Ἡ κάθε σελὶς ἔχει 15 ἕως 20 στίχους.

Εἰς τὴν συνέχειαν παραθέτομεν τέσσαρα ἐνδεικτικὰ χωρία εἰλημμένα ἐκ τῶν ἀνωτέρω παραφράσεων, παρατηροῦντες εἰδικῶς εἰς τὰ τρία τελευταῖα μεγαλύτεραν συγγένειαν ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν, εἰς ὅλα ὅμως διακρίνομεν, παρὰ τὰς ἐπὶ μέρους διαφοράς, συνέπειαν καὶ πιστότητα πρὸς τὸ πρότυπον κείμενον.

Η ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΦΡΑΣΕΩΝ

Εἶναι προφανὲς ὅτι οἱ ζηλωταὶ καλόγηροι, οἱ μεταφέροντες εἰς τὰ λαϊκὰ στρώματα τῶν ὑποδοῦλων ραγιάδων, τοῦ 17 αἰ. καὶ βραδύτερον, τὰς παραγγελείας τῆς θρησκείας, θὰ μετεχειρίζοντο γλῶσσαν κατανοητὴν, αὐτὴν ποὺ θὰ ἤμπορῶσαν νὰ κατανοήσουν οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἀπὸ τὴν παρατήρησιν αὐτὴν προκύπτει φανερὰ ὅτι εἰς τὴν συνείδησιν καὶ τῶν ὁμιλούντων καὶ τῶν ἀκούοντων ἡ χρησιμοποιουμένη γλῶσσα εἶναι ἡ γλῶσσα τῶν πατέρων των, ἡ Ἑλληνικὴ, ἡ παλαιά, ἡ ἰδικὴ των καὶ ὄχι κάποια ἄλλη ξεχωριστὴ ἀπὸ τὴν τοῦ Εὐαγγελίου.

Ἐπισημειώμενα παρατηροῦμε εἰς τὰς δημοδεστέρας παραφράσεις (Π2, Π3, Π4) τὰ ἑξῆς:

1) Ὁ χειμῶν (Π3) καὶ ὁ χειμῶνας (Π2, Π3, Π4) χρησιμοποιοῦνται καὶ τὰ δύο παραλλήλως. Καὶ ἡ χιῶν (Π2) ἐπίσης. Διατηρεῖται ἡ γ' κλίσις.

2) Τὸ κεραμίδιον (Π2, Π3, Π4), ροῦχον (Π2, Π3, Π4), ψάθαν (Π3, Π4), ἀπέρασεν ὄραν πολλήν (Π3, Π4). Τὸ τελικὸν νῦ τὸ θεωροῦν φυσιολογικὸν καὶ ἀπαραίτητον.

3) Ἀπέθνησκαν (Π2, Π4), ἀπέρασαν (Π2), ἐστάθημεν (Π2), ἐλυπόσουν (Π2, Π4), ἐψόφισαν (Π3, Π4), ἐξανεφάνη (Π3). Ἡ συλλαβικὴ αὐξησις εἶναι σὺντονόητος καὶ ἀπαραίτητος.

4) Εἰς τὰ σωκάκια καὶ μπεξεσθένια τῆς πόλεως κά-

μνοντας ταῖς τρελάδαις του. Εἰς μίαν καθαρῶς λαϊκωτάτην πρότασιν γράφεται τῆς πόλεως καὶ ἀποδεικνύεται πόσον φυσιολογικὴ εἰς τὰ αὐτιά τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων τῆς σκοτεινῆς ἐκείνης ἐποχῆς εἶναι ἡ γενικὴ -εως, ἡ τόσον οἰκεία ἄλλωστε καὶ ἀπὸ τὴν Ἑκκλησιαστικὴν γλῶσσαν.

5) Θᾶμα ξγινεν εἰς αὐτὸν (Π3, Π4), εἰς τοιαύτην ἀνάγκην (Π2), βάνοντας εἰς τὸν νοῦν σου (Π2, Π3). Ἡ πρόθεσις εἰς ἔχει ξεχωριστὴν θέσιν εἰς τὸν λαϊκὸν λόγον τῆς τότε ἐποχῆς.

Πληθώρα παρομοίων γλωσσικῶν παρατηρήσεων δύνανται νὰ συναχθῆ ἀπὸ τὴν λεπτομερεστέραν ἐξέτασιν τῶν παραφράσεων τούτων, καθὼς καὶ πολλῶν ἄλλων αὐτῆς τῆς ἐποχῆς. Ἐκεῖνο ὁμως τὸ ὁποῖον εἶναι προφανές καὶ ἐξάγεται καὶ ἀπὸ τὰς ὀλίγας ἀνωτέρω παρατηρήσεις εἶναι ἡ πίστις τῶν παλαιότερων ὅτι ἡ γλῶσσα τῶν ἔρχεται ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰῶνων καὶ εἶναι μία, μὲ τύπους εὐχρηστούς, ἀρχαιοτέρους ἢ νεωτέρους, περισσοτέρους τοῦ ἐνός.

ΤΕΣΣΑΡΑ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΧΩΡΙΑ

Π1

Χειμῶνος δὲ σφοδροτάτου γενομένου, καὶ παγετοῦ δριμυτάτου, πᾶσα φύσις σωματικὴ ἀναγκαστικῶς ἀπέθνησεν· ἀνέμου γὰρ σφοδροτάτου ἐπιπνεύσαντος, πάντα τὰ καταγῶγια χιόνος ἐπλήρωσε καὶ τῶν οἰκιῶν τὰ κεραμίδια εἰς γῆν τὰ ἔρριπεν, ὅλοι δὲ οἱ πτωχοὶ ἐθρήνουν ὡς μὴ εὐρίσκοντες μέρος νὰ καταφύγωσι. Καὶ οἱ μὲν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος καταπηγνύμενοι, τῆς ζωῆς ἀπηλλάττοντο, οἱ δὲ ὑπὸ τῆς βίας τοῦ ψύχους καὶ τοῦ ρίγους πρὸς τὸν θάνατον ἐπλησίαζον, τὰ δένδρα ἐξερριζώνοντο, τὰ πουλιὰ ἐποφούσαν, ἐνῶ δὲ εἶχον λύπην πολλὴν διὰ τὸν δούλον τοῦ Θεοῦ, διότι ἐγνώριζον ὅτι ἦτο ἐντελῶς ἄπορος, δὲν ἤξευρα οὔτε ποῦ εὐρίσκετο, καὶ τοῦτο μόνον ἔλεγον, ὅτι τώρα ὅπου καὶ ἂν εἶναι ἀσφαλῶς ἀπέθανεν· ἐκράτησεν οὗτος ὁ χειμῶν δύο ἐβδομάδας, καὶ ὡς ἔπαυσεν ὁ πολὺς ἄνεμος ἐκεῖνος, ἰδοὺ καὶ φαίνεται μίαν νύκτα βαθεῖαν καὶ ἦλθε πρὸς με, καὶ ὡς τὸν εἶδον, ἐξέστη ἡ ψυχὴ μου, παρευθὺς τὸν ἀγκάλιασα καὶ τὸν ἐφίλησα ἐν φιλήματι ἀγίῳ· καὶ ὡς ἐπέρασεν ὥρα πολλή, σιωπῶντες ἀπὸ τῆς πολλῆς χαρᾶς, λέγει μοι ὁ δίκαιος· ἄς καθήσωμεν, ἀγαπητέ, ὅτι ἔχω λόγον νὰ σοῦ εἰπῶ· καὶ ὡς ἐπαύσαμεν τῶν δακρύων, λέγει μοι χαριέντως· βάλε τράπεζαν νὰ φάγωμεν καὶ εὐφρανθῶμεν· ἐγὼ ὡς τοῦτο ἤκουσα, μετὰ χαρᾶς, ἀμέσως, διέταξα τὸν ὑπηρετὴν ποιῆσαι τὸ ὑπὸ τοῦ ἀγίου προσταχθέν, καὶ τοῦ παιδὸς φροντίζοντος νὰ ἐτοιμάσῃ τὴν τράπεζαν, λέγει μοι ὁ δίκαιος· διατί, ὦ γλυκύτατε, δι' ἐμὲ ἠγωνίας νομίζων με διαφθαρῆναι ὑπὸ τοῦ χειμῶνος; οὐκ οἶδας ὅτι ὁ Κύριος φυλάσσει τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν; μὴ οὖν τι κακὸν περὶ ἐμοῦ ἀπὸ τοῦ νῦν ὑπολάμβανε καθόλου· μεγάλην γὰρ χαρὰν ἔχουσι καὶ ἀγαλλίασιν οἱ ὀλοψύχως ἐλπίζοντες ἐπὶ τὸν Κύριον, καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Ταῦτα ἀκούσας ἐγὼ ὑπέλαβον ὅτι θαυματουργία τις ἔγινεν εἰς αὐτόν εἰς τὴν τοιαύτην ἀνάγκην καὶ δι' αὐτὸ μοὶ ἀμίλησε τοιοῦτοτρόπως· ἤρχισα λοιπὸν γλυκομιλεῖν καὶ καταφιλεῖν αὐτόν, καὶ μετὰ πόθου ἔρωτῶν αὐτόν καὶ λέγων· εἰπέ μοι, κύριέ μου, ποῦ διήγες ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀνάγκης τοῦ χειμῶνος; Εἰς τὸν Θεόν σου τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, μὴ ὀποκρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ τὰ ὑπὸ Θεοῦ γενόμενα εἰς σὲ παράδοξα μυστήρια· φίλε μου ἐν Κυρίῳ ποῦ εἶχε Σαλὸς καὶ ἔξηχος διάγειν, εἰμὴ ἐν τῇ συνηθισμένῃ του πολιτείᾳ τῶν παιγνιδίων καὶ σαλότητος;

Π2

Ἐναν καιρὸν ἔγινε χειμῶνος μέγας καὶ ἔγινε χιὼν καὶ πάγος πολὺς,

τόσον ὅπου ἐσκέπασεν ὄλην τὴν πόλιν καὶ ὄλα τὰ χαγιάτια τῶν ἀργαστηρίων, διότι ἦτον τότε πολὺς καὶ μέγας ἄνεμος καὶ κανένα κεραμίδιον δὲν ἄφησεν ἀπάνω εἰς τὰ ὑψηλά ὀσπήτια, ἀλλὰ ὄλα τὰ ἔρριψεν. Ἄπαντες δὲ καὶ ἄρχοντες καὶ πτωχοὶ τὸ οὐαὶ ἔκραζον καὶ ἔκλαιον καὶ ἐστέναζαν καὶ πολλοὶ ἀπὸ τὴν πείναν καὶ τὸ κρῦον ἔπεφταν καὶ ἀπέθνησκαν. Τὰ πιθάρια ἀπὸ τὸν πολὺν πάγον ἔσκαζαν, τὰ δένδρα ἀνασπάζονταν ἀπὸ ταῖς ρίζαις καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ διεφθάρησαν, ὅπου δὲν εὕρισκαν νὰ βοσκήσουν. Ἐγὼ δὲ εἶχα λύπην μεγάλην διὰ τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ, διότι τὸν ἤξευρα πὼς ἦτον γυμνὸς κατὰ πολλὰ καὶ μήτε ροῦχον εἶχε, οὔτε ψιάθιον, οὔτε καλύβην, ἀλλ' ἄπορος καὶ ἄοικος παντελῶς οὐκ εἶχε ποῦ κλίνειν κεφαλὴν. Ἄλλο δὲ ὅτι δὲν ἤξευρα καὶ εἰς ποῖον ὄπον εὕρισκετο, ἀλλὰ τοῦτο μόνον ἔλεγον ὅτι τώρα ὄπου καὶ ἂν ἦτον, ἀπέθανεν. Ἐκράτησε δὲ ἡ βία τοῦ χειμῶνος ἐκείνου πολλὰς ἡμέρας. Ἀφόντις δὲ ἀπέρασαν δύο ἐβδομάδες καὶ ἔπεσεν ὁ ἄνεμος ἐκεῖνος ὁ πολὺς, μίαν νύκτα βαθεῖαν, ἰδοὺ καὶ ἐξανέφανεν καὶ ἦλθε πρὸς ἐμένα ὁ μακάριος. Καὶ ὡς τὸν εἶδα, ἐξέστηκα τῇ ψυχῇ καὶ ἐσηκώθηκα παρευθὺς καὶ τὸν ἀγκαλιάσθηκα καὶ ἐφίλησά τον τῷ ἁγίῳ φιλήματι. Ὡς γοῦν ἐστάθην εἰς πολλὴν ὥραν ἀπὸ τῆς χαρᾶς, λέγει μοι ὁ δίκαιος: Ἄς καθήσωμεν, ἀγαπητέ μου, ὅτι ἔχω κάποιον λόγον νὰ σὲ συντύχω. Ὡς γοῦν ἐκαθήσαμεν παυσάμενοι καὶ τῶν δακρῶν, λέγει μοι χαριέντως: Βάλε τράπεζα νὰ φάγωμεν. Ἐγὼ δὲ ὡς τὸ ἤκουσα, ἐχάρηκα περισσῶς καὶ λέγω: Μετὰ χαρᾶς, ἄς εἶναι εὐλογημένον. Φροντίζοντος δὲ τοῦ παιδίου εἰς τὸ διαταχθέν, λέγει μοι ὁ δίκαιος: Κατὰ ἀλήθειαν, ἀδελφέ, διατὶ ἐλυπώσουν τόσον διὰ τ' ἐμένα, βάνοντας εἰς τὸν νοῦν σου ὅτι ἀπέθανα ἀπὸ τὸν κρῦον, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι μοι ἀδελφοὶ καὶ συμπένητες; Δὲν ἤξεύρεις ὅτι ἐκεῖνος ὄπου μὲ εἶπεν: Ἐάν με δουλεύσης ὀλοψύχως, νὰ σὲ κάμω κληρονόμον τῆς βασιλείας μου καὶ νὰ ἰδῆς καὶ τὴν βοήθειάν μου, ὅτι αὐτὸς εἶναι μετ' ἐμένα καὶ με φυλάγει; Τὸ λοιπόν, φίλε μου ἡγαπημένε, ἀπὸ τώρα μὴ βάλης εἰς τὸν νοῦν σου παντελῶς τίποτα διὰ τ' ἐμένα, διότι ὄσοι ἐλπίζουν εἰς τὸν Θεὸν μὲ ὄλην τους τὴν καρδίαν, μεγάλην χαρὰν ἔχουν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Ταῦτα ὡς ἤκουσα ἐγὼ, ἔβαλα εἰς τὸν νοῦν μου ὅτι θαῦμα τίποτες ἔγινεν εἰς τοιαύτην ἀνάγκην καὶ ἄρχησα καὶ τὸν ἐρώτουν μὲ λόγους παρακαλεσθηκοῦς: Κύριέ μου, ποῦ εὕρισκεσὺν ταῖς ἡμέραις ταύταις τῆς παρουσίας ἀνάγκης; Διὰ τὸν Θεὸν τὸν Ἄγιον, μὴ κρῦψης τίποτα ἀπὸ ἐμένα. Τότε λέγει ὁ μακάριος: Φίλε μου ἐν Κυρίῳ, δὲν ἤξεύρεις ποῦ εὕρισκετον ὁ τρελὸς καὶ ἐξησχνημένος; Εἰς τὰ ἐξηχία καὶ εἰς τὰ περσοσθένιά του ὡς καὶ πάντοτε.

Π3

Ἐνα καιρὸν ἔγινε χειμῶνας μέγας, χιόνι καὶ πάγος πολὺς, τόσον ὄπου ἐσκέπασεν ὀσπήτια τῆς πόλεως καὶ τὰ χαγιάτια τῶν ἀργαστηρίων ἐγένεμισε, διότι ἦτον ἄνεμος σφοδρὸς καὶ τὸ ἐσύναζε καὶ εἰς τὰ ὑψηλά ὀσπήτια κεραμίδιον δὲν ἄφησε. Ὅλοι οἱ πτωχοὶ καὶ πένητες ἔλεγον τὸ οὐαὶ! ἔκλαιον καὶ πολλοὶ ἀπέθανον. Τὰ πιθάρια ἀπὸ τὸν πάγον ἔσχιζαν, δάνδρα ἐξερριζώνοντο καὶ ὄλα ἐκεῖ τὰ πουλιὰ ἐσφόφισαν. Ἐγὼ δὲ τότε εἶχα λύπην πολλὴν διὰ τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ, διότι ἤξευρα πὼς ἦτον ὀλόγυμνος καὶ οὔτε ροῦχον εἶχε, οὔτε ψάθαν, ἀλλ' ἦτον παντελῶς ἄπορος. Ἄλλο δὲ ὅτι δὲν ἤξευρα οὔτε ποῦ εὕρισκετο, ἀλλὰ τοῦτο ἔλεγα, ὅτι τώρα ὄπου καὶ ἂν εἶναι ἀπέθανεν. Ἐκράτησεν ὁ κακὸς χειμῶνας ἐκεῖνος ἐβδομάδας δύο. Καὶ ὡς ἔπαυσεν ὁ χειμῶν καὶ ὁ ἄνεμος ὁ πολὺς, ἰδοὺ καὶ ἐξανάφη μίαν νύκτα καὶ ἦλθε πρὸς με ὁ μακάριος. Καὶ ὡς τὸν εἶδα, ἐξέστην καὶ ἐσηκώθηκα παρευθὺς καὶ τὸν ἀγκαλιάσα καὶ μετὰ δακρῶν τὸν ἠσπάζομαι. Καὶ ὡς ἀπέρασεν ὥραν πολλὴν σιωπῶντες ἀπὸ τῆς χαρᾶς, λέγει μοι:

“Ας καθίσωμεν, πάτερ μου, και ἔχω λόγον νά σοῦ εἰπῶ. Καί ὡς ἐκαθήσαμεν και ἐπαύσαμεν τῶν δακρῶν, λέγει μοι χαριεντικῶς: Βάλε τράπεζαν και φάγωμεν. Καί ὡς ἤκουσα, ἐχάρην και λέγω του: Μετά χαρᾶς. Φροντίζοντος δὲ τοῦ ὑποτακτικοῦ εἰς τὸ προσταχθέν, λέγει μοι ὁ ἅγιος: Διατί ἐλυπήθης τόσον διά λόγου μου, βάνοντας εἰς τὸν νοῦν σου ὅτι ἀπέθανον ἀπὸ τὸ κρῦον, καθῶς και ἄλλοι μου ἀδελφοί και συμπένητες; Δὲν ἤξεύρεις πῶς ἐκεῖνος ὁποῦ μὲ εἶπεν ὅτι: Ἐάν μὲ δουλεύσης μὲ τὴν καρδίαν σου, νά σὲ κάμω κληρονόμον τῆς βασιλείας μου, αὐτὸς εἶναι μέτ’ ἐμοῦ και μὲ φυλάττει; Λοιπὸν ἀπὸ τώρα και εἰς τὸ ἐξῆς μὴν ἔχης ἔννοιαν ποσῶς δι’ ἐμένα, ὅτι ὅσοι ἐλπίζουν εἰς τὸν Θεόν, μεγάλην χαρὰν ἔχουν εἰς τὴν καρδίαν και ἐν τῷ νῦν αἰῶνι και ἐν τῷ μέλλοντι. Ταῦτα ἀκούσας ἐγώ, ἔβαλον κατὰ νοῦν ὅτι τίποτες θαῦμα ἔγινεν εἰς αὐτὸν εἰς τοιαύτην ἀνάγκην και ἄρχισα νά τὸν ἐρωτῶ μὲ λόγους παρεκαλεστικούς: Ποῦ εὐρισκόσουν ταῦταις ταῖς ἡμέραις τοῦ πικροῦ χειμῶνος; Μὴν κρύψης τίποτες ἀπὸ ἐμένα, διά τὸν Θεόν. Ὁ δὲ λέγει μοι: Δὲν ἤξεύρεις, πάτερ, ποῦ εὐρίσκεται ὁ τρελὸς και ξεχασμένος; Εἰς τὰ σωκάκια και μπεζεσθένια τῆς πόλεως, κάμνοντας ταῖς τρελάδαις του, καθῶς και πάντοτε.

Π4

Ἐναν καιρὸν ἔγινε χειμῶνας μέγας και ἦτον χιόνι πολὺ και πάγος, τόσον ὅτι ἐσκέπασεν ὅλην τὴν πόλιν και ὅλα τὰ χαγιάτια τῶν ἐργαστηρίων, διότι ἦτον πολὺς και μέγας χειμῶνας και ἄνεμος και τὸ ἐσύναζε και κανένα κεραμίδιον δὲν ἄφησεν εἰς τὰ ὑψηλά σπίτια. Καί πάντες οἱ πτωχοὶ και πένητες, κρίζοντες τὸ οὐαί, ἔκλαιαν και ἀναστέναζαν και πολλοὶ ἀπὸ τὴν πείναν τους ἐπεφταν και ἀπέθνησαν. Τὰ πιθάρια ἀπὸ τὸ πολὺ κρῦον ἔσκαζαν, τὰ δένδρα ἐξεριζώνονταν και τὰ πουλιὰ ὅλα ἐψόφισαν, διά νά μὴν εὐρίσκουν βοσκήν. Ἐγὼ δὲ εἶχα λύπην μεγάλην διά τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ, διότι τὸν ἤξευρα πῶς ἦτον γυμνὸς κατὰ πολλὰ και μῆτε ροῦχον εἶχε, μῆτε ψάθαν, μῆτε καλύβαν, ἀλλ’ ἦτον ἄπορος παντελῶς και δὲν εἶχε ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνα. Ἄλλο δὲ ὅτι δὲν ἤξευρα, οὔτε ποῦ εὐρίσκεται, ἀλλὰ μόνον τοῦτο ἔλεγα τώρα ὅπου και ἂν εἶναι ἀπέθανεν. Ἐκράτει δὲ ὁ χειμῶνας ἐκεῖνος εἰς πολλὰς ἡμέρας. Ὅταν διέβησαν δύο ἐβδομάδες και ἔπαυσεν ὁ πολὺς ἐκεῖνος ἄνεμος, ἰδοὺ και ἐξανεφάνη μίαν νύκτα βαθεῖαν και ἦλθε πρὸς ἐμένα ὁ μακάριος. Καί ὡς τὸν εἶδα, ἐξέστη ἡ ψυχὴ μου και παρευθὺς ἐσηκώθηκα και τὸν ἀγκάλιασα και τὸν ἐφίλησα τῷ ἁγίῳ φιλήματι. Ὡς δὲ ἐπέρασεν ὦραν πολλὴν σιωπῶντες ἀπὸ τῆς πολλῆς χαρᾶς, λέγει μοι ὁ δίκαιος: Ἄς καθίσωμεν, ἀγαπητέ μου, ὅτι ἔχω κάποιον λόγον νά σὲ συντύχω. Καί ὡς ἐκαθήσαμεν λοιπὸν και ἐπαύσαμεν τῶν δακρῶν, χαριεντικῶς λέγει μοι: Βάλε τράπεζαν νά φάγωμεν. Ἐγὼ δὲ ὡς ἤκουσα, ἐχάρην κατὰ πολλὰ και λέγω του: Μετά χαρᾶς. Φροντίζοντος δὲ τοῦ ὑποτακτικοῦ εἰς τὸ προσταχθέν, λέγει ὁ δίκαιος: Διατί ἐλυπόσουν, ἀδελφέ, τόσον διά τ’ ἐμένα, βάνοντας εἰς τὸν νοῦν σου ὅτι ἀπέθανον ἀπὸ τὸ κρῦον και ἐγώ, ὡσπερ και οἱ ἄλλοι μου ἀδελφοί και συμπένητες; Δὲν ἤξεύρεις ὅτι ἐκεῖνος, ὁποῦ εἶπεν μοι: Ἐάν μὲ δουλεύσης μὲ ὅλην σου τὴν ψυχὴν, νά σὲ κάμω κληρονόμον τῆς βασιλείας μου, αὐτὸς εἶναι μετ’ ἐμένα και μὲ φυλάγει; Τὸ λοιπὸν ἀπὸ τώρα, φίλε μου ἡγαπημένε, μὴν βάλῃς εἰς τὸν νοῦν σου παντελῶς τίποτες διά τ’ ἐμένα, διότι ὅσοι ἐλπίζουν εἰς τὸν Θεὸν μὲ ὅλην τὴν καρδίαν, μεγάλην χαρὰν ἔχουν και ἐν τῷ νῦν αἰῶνι και ἐν τῷ μέλλοντι. Ταῦτα ὡς ἤκουσα ἐγώ, ἔβαλα εἰς τὸν νοῦν μου ὅτι τίποτες θαῦμα ἔγινε εἰς αὐτὸν εἰς τὴν τοιαύτην ἀνάγκην και ἄρχισα νά τὸν ἐρωτῶ μὲ λόγους παρακαλεστικούς: Ποῦ εὐρίσκεσουν, Κύριέ μου, ταῦταις ταῖς ἡμέραις τῆς ἀνάγκης; Μὴν κρύψης τίποτα ἀπὸ ἐμένα, διά τὸν Θεὸν τὸν Ἅγιον. Τότε λέγει ὁ μακάριος Δὲν ἤξεύρεις, φίλε μου ἐν Κυρίῳ, ποῦ εὐρίσκεται ὁ τρελὸς και ξεχασμένος; Εἰς ταῖς ρούγαις και τὰ πεζεσθένια, κάμνοντας ταῖς τρελάδαις του, καθῶς και πάντοτε.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Μελλοντικός πρόκειται να ασχοληθώμεν εκτενέστερον με τὸ θέμα τοῦτο καὶ θὰ ἐκδόσωμεν ὀλόκληρον τὴν παράφρασιν τὴν εὑρισκομένην εἰς τὸν κώδικα τοῦ ἀρχείου Γ. Ζώρα.
2. Βίος καὶ πολιτεία τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Ἄνδρέου τοῦ διὰ Χριστὸν Σαλοῦ καὶ τινῶν θαυμάτων αὐτοῦ διηγήσις, Ἐκδίδται Υἱοὶ Σατ. Σχοινᾶ, Ἐν Βόλῳ 1976², σσ. 106.
3. Ἀγαμέμνων Τσελίκας, «Τὰ χειρόγραφα τῆς Μονῆς Ἁγίων Πάντων Πατρῶν», Μέλιστα τῶν βιβλίων, τόμ. 2 (1975-6), σσ. 36-38.
4. Ἀγαμέμνων Τσελίκας, ἔνθ' ἄν., σσ. 33-34.

ΠΙΝΑΞ ΕΓΓΡΑΦΕΝΤΩΝ ΝΕΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.Φ.

α/α	Ἀριθ. μητρώου	Ὄνομα	α/α	Ἀριθ. μητρώου	Ὄνομα
1	3311	Κοσμάς Ἰωάννης	10	3320	Εἰλάμπιος Σπυρίδων
2	3312	Φωτόπουλος Ἄθαν.	11	3321	Κολοβὸς Ἐρρίκος
3	3313	Ἀθανασοπούλου Ἐλ.	12	3322	Κατσαούνης Μιχαήλ
4	3314	Βακαλοπούλου Χαρ.	13	3323	Φραγκιαδάκης Γεώρ.
5	3315	Παρασκευαΐδης Εἰδσ.	14	3324	Λυριτζῆς Θεόδωρος
6	3316	Κουλόχερας Τηλέμ.	15	3325	Δημάκης Ἄνδρέας
7	3317	Μπουντᾶς Σπυρίδων	16	3326	Λιακέας Κωνσταντ.
8	3318	Κοσμόπουλος Μιχ.	17	3327	Ἄνδρειωμένος Γεώρ.
9	3319	Βερτσέτης Ἀθανάσ.	12	3328	Καλαμάκης Διονύσ.